

ЗМІСТ

| | |
|--|------------|
| СПИСОК СКОРОЧЕНЬ | 4 |
| ВСТУП | 5 |
| РОЗДІЛ I. КВАЛІФІКАЦІЙНИЙ ОПИС КУРСУ | 9 |
| 1.1. Кваліфікаційний опис курсу..... | 9 |
| 1.2. Тематичний план курсу | 12 |
| 1.3. Навчальна програма курсу..... | 13 |
| РОЗДІЛ II. МАТЕРІАЛИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ КУРСУ «ОСНОВИ ЗЕМЕЛЬНОГО ПРАВА УКРАЇНИ» | 14 |
| 2.1. План, ключові слова та юридичні категорії..... | 14 |
| 2.2. Лекційні заняття до курсу | 17 |
| 2.3. Семінарські заняття | 86 |
| 2.4. Самостійна робота студентів | 94 |
| 2.5. Ситуативні практичні завдання..... | 97 |
| 2.6. Питання для перевірки знань з курсу «Основи земельного права України»..... | 102 |
| 2.7. Словник термінів | 104 |
| СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ | 124 |

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ

- ВК** – Водний кодекс України
- ВРУ** – Верховна Рада України
- ЗК** – Земельний кодекс України
- ГК** – Господарський кодекс України
- КМУ** – Кабінет Міністрів України
- КЗпП** – Кодекс законів України про працю
- ККУ** – Кримінальний кодекс України
- МКР** – модульна контрольна робота
- КпАП** – Кодекс про адміністративні правопорушення
- КУпН** – Кодекс України про надра
- ЛК** – Лісовий кодекс України
- ПК** – Податковий кодекс України
- ЦК** – Цивільний кодекс України

ВСТУП

Розбудова системи освіти в Україні, сучасний рівень розвитку науки і техніки вимагають якісно нового погляду на виховання і навчання студентської молоді, фахову підготовку, що потребує нових підходів до педагогічного процесу у вищій школі. Традиційна система навчання знаходиться в стані перебудови, впроваджується струнка система змісту і технологій навчання, належне місце серед яких посідають нові інформаційні технології, що спираються на досягнення психології, педагогіки та дидактики.

Зростаючий інтерес до педагогічних технологій обумовлений необхідністю впровадити в педагогіку системно діяльнісний підхід, потребою реалізувати особистісно-орієнтоване навчання, можливістю вилучити з навчання малоефективні вербальні способи передачі знань, проектувати технологічний ланцюжок процедур, прийомів, форм взаємодії викладача і студентів, які дають гарантії освітнім результатам і знижують негативні наслідки роботи низько кваліфікованих педагогів. Це актуально і в процесі правового навчання, що має виконувати такі дидактичні завдання, як формування вміння студентів використовувати юридичну термінологію та застосовувати законодавчі акти, розвиток правового мислення, формування громадянської активності. Правова освіта на сучасному етапі не може полягати лише в інформаційній або просвітницькій діяльності. Серед її завдань – навчити особу орієнтуватися у правовому просторі з практичною метою, дотримуватися стандартів правомірної поведінки та стимулювати її з боку інших осіб.

Пропонований навчально-методичний посібник має стати в нагоді при реалізації так званої сучасної моделі навчання, за якої студенту надається можливість відчутти себе активним учасником навчального процесу, а роль викладача полягатиме в тому, щоб створити інформаційний простір, зокрема, визначити контури правової інформації та навчити студента користуватися цією інформацією, аналізувати її. Викладач має ознайомити студента з правилами юридичної техніки, навчити працювати з нормативними актами з врахуванням усіх важливих моментів, зокрема, чинності закону, змісту його прикінцевих та перехідних положень, структури, визначення термінів, що застосовуються в законі і т.п.

Саме створення умов для прояву активності з боку учасників навчального процесу під час передачі та сприйняття освітньо-правової інформації, а також для її вмілого використання у процесі

надання юридичної допомоги чи викладання юридичних дисциплін свідчить про орієнтацію на результативний характер навчального процесу.

Активізація діяльності учасників навчального процесу забезпечується, зокрема, гармонійним поєднанням вивчення загальнотеоретичних і практичних аспектів правових дисциплін; прагненням учасників навчального процесу до досягнення мети вищої юридичної освіти; задоволенням суб'єктивного інтересу в освоєнні та здійсненні предметно-ролевого виконання функцій юриста та вчителя правознавства; наявною базою загальнотеоретичних та спеціальних правових джерел, адаптованих до умов навчального процесу, навчально-методичних документів та матеріалів; запровадженням новаційних механізмів навчання, переходом від абстрактно-юридичного до конкретно-юридичного опанування знань і навичок здійснення майбутньої юридичної (педагогічної) діяльності; практикою контрактної регламентації модулів знань, яких необхідно набути для здійснення соціально визначеної функції після закінчення вищого закладу освіти; систематичним контролем (поточним та сесійним) за виконанням учасниками навчального процесу програм, планів, індивідуальних планів та системи стандартів у сфері вищої юридичної освіти [60; 19-20].

Крім цього, використання кредитно-модульної системи при вивченні студентами юридичних галузей (при підготовці юристів чи вчителів правознавства) дозволяє відзначити такі переваги: у процесі її використання здійснюється оптимізація та ідентифікація навчальної діяльності та підвищення якості підготовки майбутнього фахівця; підвищується інформаційно-пізнавальний рівень правової свідомості, її мотиваційний компонент, оскільки завдяки великому інформаційно-правовому полю формується більш високий рівень фахових правових знань, умінь та навичок, розвивається правове мислення та особистісний правовий світогляд; структура і зміст програми навчання за даною технологією дозволяють максимально індивідуалізувати навчальну діяльність, сприяючи здійсненню особистісно-орієнтованого підходу в процесі навчання; технологія має чітку орієнтацію на формування навичок самостійної пізнавальної діяльності студентів, самоконтролю, самокорекції та рефлексії.

Програмні положення та викладення матеріалу у навчально-методичному посібнику «Основи земельного права України» побудовані на теоретичних положеннях земельного права та нормативному матеріалі з врахуванням його новацій, змін та доповнень, потреб всіх громадян у знанні юридичних питань

стосовно землі і потреб практики, яка виявляє гостру нестачу в спеціалістах з відповідними знаннями, здатних здійснювати реформаційні кроки, зокрема, в сфері земельної реформи. При цьому посібник не претендує на повне висвітлення всіх нормативних положень із земельного права, він є спробою застосування навчальної робочої програми з курсу для засвоєння основ цієї галузі права, що можуть бути використані при її вивченні.

Даний посібник відзначається тим, що:

- відсутній вільний переказ нормативних актів, наводяться дослівні витяги з текстів законів;

- форма викладення нормативного матеріалу є раціональною з точки зору врахування розвитку законодавства, зокрема, в подальшому можна було б обмежитися лише доповненнями. Ці доповнення, якщо вони побудовані за такою ж структурою, могли б містити викладення тексту нових актів із зазначенням тих, які є в попередньому виданні, але вже змінені або виключені. При цьому користувач посібника міг би самостійно підтримувати його в актуальному стані;

- матеріали можуть бути використані при розв'язанні практичних ситуацій, оскільки забезпечується швидкий пошук правової інформації, а також даються методичні рекомендації розв'язання ситуаційних задач, наводяться вимоги щодо їх змісту;

- матеріал легко дозується і можлива організація цього матеріалу для здійснення ступеневої, тобто послідовно поглиблюючої підготовки студентів різних освітньо-кваліфікаційних рівнів та спеціальностей;

- впроваджується кредитно-модульна система організації навчального процесу при вивченні земельного права;

- побудова посібника у представленому формалізованому вигляді дозволяє використовувати цей матеріал не тільки у процесі самостійної підготовки, але й для подальшої розробки курсів програмованого навчання за допомогою новітніх комп'ютерних технологій в Інтернеті, і в дистанційних формах навчання;

- посібник спрямований у майбутнє, орієнтує на пошук і перевірку чинності джерел на електронних носіях інформації, що забезпечує оперативність її отримання та актуальність, дає змогу процесуально економно працювати з нормативним матеріалом, користуватися функціональними можливостями комп'ютерної техніки.

Враховуючи весь вище вказаний позитив, в той же час слід підкреслити, що не заперечуються так звана традиційна форма навчальних посібників, навпаки, даний посібник може бути формою

доповнення до існуючих навчальних матеріалів, а також може, в разі потреби, допомогти викладачам сформувавши, доповнити, оновити власну систему педагогічного інструментарію.

Отже, це видання може бути корисним для учасників навчального процесу вищих навчальних закладів (при підготовці студентів за спеціальностями «Право», «Історія». Спеціалізація: Правознавство» та ін.), закладів середньої та середньої спеціальної освіти при вивченні земельного, аграрного, екологічного права, для практиків, а також широкого кола читачів, яких цікавлять питання земельного права.

Використання матеріалу начально-методичного посібника «Основи земельного права України» для потреб кредитно-модульної системи навчання можливе і на основі чинного навчального плану, створеного по цій системі для спеціальності «Історія». Спеціалізація: Правознавство», який передбачає дисципліну «Земельне та екологічне право».

РОЗДІЛ І. КВАЛІФІКАЦІЙНИЙ ОПИС КУРСУ

1.1. КВАЛІФІКАЦІЙНИЙ ОПИС КУРСУ

Метою курсу «Основи земельного права України» є якісне засвоєння студентами знань у сфері відносин, що становлять предмет земельного права, отримання ґрунтовних знань і забезпечення подальшого самостійного оновлення та специфікації цих знань, вільне користування нормативною базою.

Відповідно до цього, **завданням** курсу є вивчення відомостей стосовно відносин власності на землю, землекористування, управління земельним фондом, охорони земель, відносин у зв'язку з порушенням земельного законодавства; здійснення контролю за якістю засвоєння матеріалу; формування навичок пошуку та опрацювання нормативної бази; формування вміння працювати з юридичною літературою та готувати реферати; вирішення практичних завдань по розв'язанню ситуаційних задач, складанню схем, таблиць, позовних заяв тощо.

Студенти мають засвоїти знання про основні характеристики галузі земельного права (предмет, метод, джерела, система, принципи, співвідношення з іншими галузями права); види земельних правовідносин, їх склад; мету та завдання земельної реформи; склад земель України і категорії земель за цільовим призначенням; форми власності на землю; види землекористування і право обмеженого користування чужою земельною ділянкою; підстави та порядок набуття і припинення прав на землю; способи захисту прав на земельні ділянки; обмеження прав на землю; землеустрій; державний земельний кадастр; контроль за використанням та охороною земель; економічне стимулювання раціонального використання та охорони земель; плату за землю; охорону земель та ґрунтів; особливості та види відповідальності в сфері земельного права; правовий режим використання земель різних категорій.

Очікувані результати. В ході навчального курсу студенти опановують основи галузі земельного права, причому безпосередньо з використанням тексту закону і виконанням завдань з його застосування, що принесе певну практичну користь, адже без належного рівня правових знань і навичок неможлива свідома